

Ю. В. Вороненко, Н. Г. Гойда, Є. Є. Латишев, В. М. Михальчук, І. В. Гусєва
Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ОРГАНІЗАТОРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПЕРШИЙ ДОСВІД

В статті викладено результати аналізу сучасних тенденцій щодо підготовки керівників охорони здоров'я в Україні та висвітлено досвід запровадження інноваційних підходів навчання за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання.

Ключові слова: організація охорони здоров'я, підготовка менеджерів охорони здоров'я.

Безперервний професійний розвиток передбачає постійне оновлення знань керівників медичних установ усіх форм власності. При стрімкому розвитку інформаційних технологій все більш актуальними і привабливими стають нові можливості отримання освіти, наприклад, завдяки очно-заочній формі та дистанційному навчанню [1, 2, 3, 4].

Одним із видів безперервного професійного розвитку є підвищення кваліфікації на циклах тематичного удосконалення, відбір на які, як історично склалося, здійснювався переважно адміністративно-командним шляхом, не мотивуючи лікаря до цього виду навчання.

На даному етапі розвитку післядипломної освіти та інформаційних технологій в Україні, визначилася тенденція до зміни її парадигми, яка передбачає наявність мотивації до отримання знань лікарем і зменшення питомої ваги аудиторних занять.

Дистанційна освіта відповідає сучасним тенденціям, яка є відкритою системою навчання, що надає можливість активного спілкування між викладачем і слухачем за допомогою сучасних інформаційних технологій. Така форма підготовки дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання, не відриваючись від робочого місця, формує сучасну базу знань, наближає освіту до лікаря [5, 6].

15 березня 2013 року в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (НМАПО) відбулося завершення першого в Україні освітнього проекту за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я» циклу тематичного удосконалення «Менеджмент в охороні здоров'я», який був організований спільно НМАПО та редакцією журналу «Управління закладом охорони здоров'я» Видавничого дому МЦФЕР.

У роботі взяли участь: ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, завідувач кафедри управління

охороною здоров'я, академік НАМН України, професор Вороненко Ю. В., заступник Директора департаменту роботи з персоналом освіти і науки чл.-кор. НАМН України, професор Волосоєв О. П., представники редакції журналу «Управління закладом охорони здоров'я», викладачі кафедри управління охороною здоров'я, керівники медичних закладів.

Метою наукової роботи було соціологічне дослідження випадкової вибірки лікарів (n=31) та соціально-гігієнічна оцінка інноваційних методів післядипломної підготовки організаторів охорони здоров'я.

Джерельною базою були дані спеціально розробленої анкети, яка містить запитання (n=27) стосовно загальних даних щодо респондентів, оцінки організації роботи, змісту навчального матеріалу, пропозиції щодо покращення умов та якості навчального матеріалу. Оцінка проводилася за п'ятибальною шкалою.

Для дослідження оцінки інноваційних методів післядипломної підготовки у якості **методичного апарату** використовувались соціально-гігієнічний, соціологічний, соціально-психологічний, експериментальний методи, для обробки та аналізу даних експериментальних досліджень – методи системного підходу і аналізу, медико-статистичний та аналітико-синтетичний.

За результатами аналізу організаційних чинників встановлено, що навчання передбачає два етапи: заочний з елементами дистанційного навчання (10 місяців) на базі друкованого журналу «Управління закладом охорони здоров'я» та очний – строком 1 тиждень на базі НМАПО. Після очної частини навчання слухач отримав посвідчення про закінчення циклу тематичного удосконалення з відміткою «20 балів» за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України відповідно до пп. 2, 3 наказу МОЗ від 07.07.2009 № 484 «Про затвердження Змін до Положення про проведення іспитів на

передатестаційних циклах».

Підставами для такого виду навчання є «Примірне положення про підготовку на циклах тематичного удосконалення за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання з використанням друкованих інформаційних ресурсів у Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика», яке затверджено Вченою радою НМАПО (протокол № 3 від 14.03.2012 р.) та погоджено в МОЗ України 13.04.2012 р.

До цього навчального проекту приєдналося 55 фахівців з 17 областей України та міста Києва. Найбільше виявили бажання навчатися спеціалісти з Донецької, Дніпропетровської та Київської областей.

Слід підкреслити, що відбір на навчання здійснювався виключно за бажанням та на конкурентній основі.

Після підведення підсумків заочної частини 12 осіб вибуло з навчального проекту з різних причин і до участі у другому етапі було запрошено 43 особи.

Програма передбачає навчання за такими напрямками як організаційний, фінансовий, інформаційний менеджмент, маркетинг, управління якістю тощо.

Характеристика курсантів за результатами анонімного анкетування є наступною: середній вік респондентів – 52 роки; середній стаж роботи за фахом «Організація і управління охороною здоров'я» – 14,7 років, посада, яку обіймають (головні лікарі – 46%, заступники головного лікаря – 50%, завідувачі інформаційно-аналітичним відділом – 4%). Володіють персональним комп'ютером – 96%, з них на рівні користувача (Word, Excel) – 71%, володіють навиками роботи в Інтернет – 96%, володіють електронною поштою – 67%).

Слід зазначити, що мотиваційним фактором для навчання на даному циклі були: необхідність отримати знання – 100%, необхідність набрати певну кількість балів для атестації – 75%, бажання відвідати місто Київ – 12,5%, що підтверджує наявність потреби у такому виді освіти.

На запитання щодо загального враження про освітній проект 100% респондентів висловили думку, що навчання сподобалося, порадять колегам.

За результатами оцінка тематики заочної частини навчання отримані наступні дані:

1. Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я. Механізми впровадження державної політики з охорони громадського здоров'я – 5 балів – 100%.

2. Еволюція менеджменту. Менеджер в системі охорони здоров'я – 4 бали – 8%, 5 балів – 92%.

3. Комплексна оцінка стану здоров'я населення та її використання в управлінні охороною

здоров'я – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

4. Організація фінансово-економічної служби медичного закладу. Ціноутворення в умовах ринкової економіки – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

5. Основи маркетингу охорони здоров'я. Інструменти маркетингового планування – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

6. Організаційна структура та організаційна діяльність. Навички менеджера. Комунікації – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

7. Кадрові ресурси охорони здоров'я. Планування персоналу. Формування кадрового резерву – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

8. Механізми забезпечення якості медичної допомоги – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

9. Стратегічне управління та планування як спосіб досягнення конкурентної переваги організації – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

10. Планування потреб при забезпеченні життєдіяльності медичного закладу та визначення його експлуатаційних витрат 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

Загальна оцінка навчального проекту показала наступні результати:

1. Оцінка змісту тем, що входять до програми навчання очної частини – 5 балів – 100%.

2. Загальна оцінка дистанційної частини циклу – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

3. Загальна оцінка очної частини циклу – 4 бали – 4%, 5 балів – 96%.

Респондентами було висловлено 26 пропозицій, які структурно на 10 груп.

1. Включити в навчальний план наступні теми:

– з надання платних послуг – 1;

– правові питання в роботі закладу охорони здоров'я – 2;

– діловодство – 2;

– організація госпітального округу – 1;

– реформування системи охорони здоров'я на даний момент – 1;

– сучасні інформаційні технології в медицині – 1;

– питання експертизи тимчасової непрацездатності – 2;

– більше дискусій, розв'язання практичних задач, рольові ігри – 2.

2. Продовжити навчання за такою формою навчання – 10.

3. Організувати навчання на передатестаційному циклі за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання – 8.

4. Участь в навчальному проекті представників МОЗ України, яким можна було б задати актуальні питання – 3.

5. Надати усі лекції в електронному вигляді – 1.

6. Збільшити очну частину занять до 2 тижнів – 1.

7. Використовувати відеоконференції в навчальному процесі – 1.

8. Спілкування з керівниками м. Києва, за-

клади яких реформуються – 1.

9. Організувати он-лайн консультування з викладачами – 1.

10. Організувати навчання за такою формою по різних темах, питаннях і спеціальностях – 1.

Висновки

Таким чином, за результатами дослідження інноваційних підходів до підготовки за фахом «Організація і управління охороною здоров'я» встановлено:

1. В Україні формуються інноваційні підходи до підготовки керівників органів управління і закладів охорони здоров'я за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання, яка відповідає потребам фахівців та є ефективним інструментом до постійної підтримки безперервного професійного розвитку фахівців з теоретичних дисциплін.

2. Запровадження зазначених освітніх технологій дозволяє розширити можливості доступу організаторів охорони здоров'я до якісної післядипломної освіти; збільшити кількість фахівців, які проходять навчання за програмою післядипломної освіти, з одночасним зменшенням витрат на навчання, проїзд і проживання; індивідуалізувати процес навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей слухачів; забезпечити контроль якості післядипломної освіти; формувати передумови для опанування слухачами навичок самостійної роботи та популяризації ідей менеджменту охорони здоров'я.

3. За результатами соціологічного дослідження встановлено, що мотиваційними факторами для навчання на даному циклі були: необхідність отримати знання – 100%, необхідність набрати певну кількість балів для атестації – 75%, бажання відвідати місто Київ – 12,5%.

Список літератури

1. Вороненко Ю. В., Гойда Н. Г. Нові підходи до підготовки фахівців за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я» / Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. – 2010. – № 1 (9). – С. 120–122.
2. Нові технології навчання менеджменту в медицині. Навчальний посібник / Заг. ред. Ю. В. Вороненка, Н. Г. Гойди, О. П. Мінцера, М. Мітчелла – К.: Книга плюс, 2009. – 146 с.
3. Вороненко Ю. В., Мінцер О. П., Краснов В. В. Електронні навчальні посібники для відображення медичних процедурних знань: принципи, етапи створення, методологія. – Київ, 2009. – 160 с.
4. Albanese Mark A. Problem-based learning. Association for the study of Medical Education, 2007.
5. Freeth Della. Interprofessional education. Association for the study of Medical Education, 2007.
6. Мінцер О. П., Краснов В. В., Бабінцева Л. Ю. Принципи інформаційної підтримки в самостійному навчанні при безперервному професійному розвитку лікарів та провізорів. В кн.: Проблеми безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів. Наук.-метод. конф. з міжнар. уч., 2007 р., Київ, с. 605–606.

Стаття надійшла до редакції 28.02.2013

Ю. В. Вороненко, Н. Г. Гойда, Є. Є. Латышев, В. М. Михальчук, И. В. Гусева
 Национальная медицинская академия последипломного образования имени П. Л. Шупика

ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ ПОСЛЕДИПЛОМНОЙ ПОДГОТОВКИ ОРГАНИЗАТОРОВ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В УКРАИНЕ: ПЕРВЫЙ ОПЫТ

В статье изложены результаты анализа современных тенденций по подготовке руководителей здравоохранения в Украине и освещен опыт внедрения новых подходов обучения по очно-заочной форме с элементами дистанционного обучения.

Ключевые слова: организация здравоохранения, подготовка менеджеров здравоохранения.

Ya. V. Voronenko, N. G. Goyda, E. E. Latyshev, V. M. Mykhalchuk, I. V. Husieva
 National medical academia postgraduated education after name P. L. Shupik

INNOVATIVE FORMS OF POSTGRADUATE TRAINING OF HEALTH CARE MANAGERS IN UKRAINE: FIRST EXPERIENCE

In article describes results of analysis of current trends in preparing health care leaders in Ukraine and lit calligonum new approaches to teaching part-time form of elements distance education.

Keywords: organization health systems', training managers of health systems'.